

RAADSVOORSTEL

zaaknummer: 1654821
afdelingsnaam: Sociaal Domein
steller: Nadia Strieker
telefoonnummer 035 629 2632

onderwerp: Bouwdepot in Hilversum: alle jeugd recht op een mooie toekomst

1. Te starten met de pilot 'Bouwdepot in Hilversum' 2025 voor de duur van één jaar van 1 april 2025 tot en met 30 april 2026.
2. Een maximaal budget van € 217.000 beschikbaar te stellen voor de uitvoering van de pilot waardoor tien Hilversumse jongeren een beter toekomstperspectief kunnen opbouwen.
3. De financiële consequenties van dit besluit te verwerken in de voorjaarsnota 2025.

Planning

Titel	Toelichting	BEELDVORMING	OORDEELSVORMING	BESLUITVORMING
Bouwdepot in Hilversum: alle jeugd recht op een mooie toekomst		Commissie 12 februari 2025	Commissie 12 februari 2025	Gemeenteraad 5 maart 2025

Samenvatting

In november 2023 is [motie 23/146: '\(Op\)bouwdepot: alle jeugd recht op een mooie toekomst'](#) (zie bijlage 1. Motie) van de fracties van de SP en de PvdA unaniem aangenomen. Met dit voorstel is de motie afgedaan. Het Bouwdepot is voor jongvolwassenen in de leeftijd van 18 tot 21 jaar in een extreem kwetsbare positie die dak- of thuisloos zijn of dreigen te worden waarbij financiële stress een ernstige belemmering vormt voor de persoonlijke ontwikkeling, het welzijn, de gezondheid en het dagelijkse functioneren. Deze jongvolwassene hebben een problematisch (jeugdzorg)verleden en missen een sociaal en financieel vangnet. Door al deze tegenslagen zijn zij alleen maar bezig met overleven, hebben zij geen vaste grond onder de voeten en geen toekomstperspectief. Door middel van de pilot: 'Bouwdepot in Hilversum: alle jeugd recht op een mooie toekomst' krijgen tien jongvolwassenen een jaar lang per maand een niet vrijblijvende financiële ondersteuning van € 1308. Hierdoor krijgen zij de broodnodige rust en ruimte om aan hun toekomst te bouwen. Op basis van ervaringen in andere gemeenten en een maatschappelijke kosten-batenanalyse blijkt dat deze gemeenten de geïnvesteerde kosten in drie jaar hebben terug behaald door voorkomen kosten in de Participatie, Wmo en Beschermd Wonen. De landelijke stichting Bouwdepot en de Staatssecretaris zijn nog in gesprek over het standpunt van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (SZW) dat het Bouwdepot Rijksinkomenbeleid doorkruist. De deelnemende gemeente zijn het hier niet mee eens omdat het Bouwdepot een manier is om hulp te bieden aan een zeer kwetsbare en selecte groep jongvolwassenen die op basis van strenge criteria worden geselecteerd. Doordat de Participatie allerlei eisen en voorwaarden stelt is er nu geen ruimte binnen de Participatiewet om hulp te bieden voor deze groep. En dus geen sprake van inkomensbeleid.

Inleiding

In november 2023 is motie 23/146: '(Op)bouwdepot: alle jeugd recht op een mooie toekomst' (zie bijlage 1. Motie) van de fracties van de SP en de PvdA unaniem aangenomen. Met dit voorstel is de motie afgedaan. De afgelopen maanden is uitgezocht wat het Bouwdepot is, wat deze interventie kan betekenen voor Hilversumse jongeren in een extreem kwetsbare positie, welke kosten en opbrengsten hieraan verbonden zijn en waar rekening mee moet worden gehouden bij de uitvoering. Het Bouwdepot is voor jongvolwassenen in de leeftijd van 18 tot 21 jaar in een extreem kwetsbare positie die dak- of thuisloos zijn of dreigen te worden waarbij financiële stress de persoonlijke ontwikkeling, het welzijn, de gezondheid en het dagelijkse functioneren (ernstig) belemmerd wordt. Dit zijn jongvolwassenen met een (jeugd)zorgverleden die door persoonlijke omstandigheden extreem kwetsbaar zijn en geen stabiele thuissituatie hebben of ooit hebben gehad. Deze jongvolwassenen hebben onvoldoende en/of nooit tijdens hun jeugd een financieel en sociaal vangnet gekend. Hierdoor hebben zij tijdens hun jeugd weinig/geen beschermende factoren gekend en geen basis om een toekomst op voort te bouwen (zie bijlage 2. Selectie criteria Bouwdepot). Zij proberen nu een toekomst op te bouwen maar dit lukt niet door alle uitdagingen en risicofactoren waar zij mee te maken hebben (zie bijlage 3. Brieven van Dieuwertje). Tijdens de duur van de pilot krijgen deze jongvolwassenen een jaar lang per maand een niet vrijblijvende financiële ondersteuning van € 1308. Op basis van ervaringen in andere gemeenten en een maatschappelijke kostenbatenanalyse blijkt dat deze gemeenten de geïnvesteerde kosten in drie jaar hebben terug behaald door voorkomen kosten in de Participatie, Wmo en Beschermd Wonen. In Hilversum willen wij in 2025 het Bouwdepot als pilot gaan inzetten voor een groep van maximaal tien jongvolwassenen. Na het eerste jaar volgt een evaluatie om voortgang van de pilot te beoordelen. Om deze reden ligt nu dit voorstel voor.

Probleemstelling/doel

Maximaal tien Hilversumse jongvolwassenen in een extreem kwetsbare positie die dak- of thuisloos zijn of dreigen te worden de mogelijkheid te bieden een betere toekomst op te bouwen door een jaar lang maandelijks een niet vrijblijvende financiële ondersteuning te bieden. De effecten van deze pilot worden gedurende 2025.

Argumenten

1.1. Met de pilot Bouwdepot kunnen deze Hilversumse jongvolwassenen werken aan een beter toekomstperspectief.

De beoogde jongvolwassenen hebben veelal vanaf hun vroege jeugd pech gehad in hun leven. En zijn vaak door allerlei omstandigheden opgegroeid in een lastige situatie. Bij het bereiken van de 18-jarige leeftijd ontbreekt het hen aan (levens)vaardigheden en een stabiele woonsituatie om goed om te gaan met de verantwoordelijkheden en plichten die ze in de maatschappij hebben. Hierdoor lopen zij een groot risico op bestaansonzekerheid. Deze groep jongvolwassenen in een kwetsbare positie heeft dubbel pech. Waar andere jongeren boven de 18 jaar veelal in een veilige situatie met vallen en opstaan kunnen leren hoe het is om zelf verantwoordelijk te zijn, moeten deze jongeren alles zelf doen en worden zij niet gesteund door hun ouders. Deze jongvolwassenen hebben geen financieel en sociaal vangnet en een omgeving waar het goede voorbeeld vaak ontbreekt. Met het Bouwdepot krijgen de deelnemers een jaar lang iedere maand € 1308 waar voorwaarden aan verbonden zijn. Hiermee creëren we voor de deelnemers een periode van financiële rust, en ruimte voor persoonlijke ontwikkeling.

1.2. De financiële ondersteuning van € 1308 per maand voor de duur van een jaar kent verschillende positieve effecten voor de jongvolwassenen. Deze zijn bewezen uit de inzet van het Bouwdepot in andere gemeenten als Amersfoort en Eindhoven.

Door de financiële ondersteuning ontstaat er direct een aantal positieve effecten voor de jongvolwassene. Dit zijn:

- financiële rust: deelnemende jongvolwassenen weten dat ze een jaar lang zeker zijn van financiële middelen. Hierdoor ontstaat direct minder stress.

- financiële ruimte: de jongvolwassenen ervaren meer bestaanszekerheid en mogelijkheden om sociale contacten te onderhouden, schulden af te lossen, te gaan sporten en/of in behandeling te gaan voor mentale problemen.
- maatschappelijk herstel: dit wordt bevorderd doordat de ruimte ontstaat om te werken aan het verminderen van mentale problemen waardoor jongeren vaker hun opleiding afmaken.
- effectievere begeleiding: de begeleiders van deze jongvolwassene ervaren meer ruimte voor daadwerkelijke begeleiding. Zij hoeven geen tijd meer te stoppen in het regelen of monitoren van de financiën van deze jongvolwassenen. Hierdoor kunnen zij daadwerkelijk aan de slag met de persoonlijke ontwikkeling van de jongvolwassenen (zie bijlage 4. Ervaringen begeleider Janneke).

1.3. De financiële ondersteuning is niet vrijblijvend, hier zijn afspraken aan verbonden waar de jongvolwassene zich aan moet houden.

Wanneer een jongvolwassene is geselecteerd voor deelname aan het Bouwdepot, stelt deze samen met zijn begeleider een contract op. In dit contract zijn afspraken opgenomen waar de jongvolwassene zich aan moet houden. De jongvolwassene mag zelf bepalen waaraan het geld wordt besteed (uiteraard niet aan het verergeren van schulden of drugs) maar dit is niet vrijblijvend. De gemaakte afspraken moeten worden nagekomen anders wordt de ondersteuning gestopt.

1.4. In een klein aantal gemeente wordt het Bouwdepot uitgevoerd en hier worden positieve resultaten behaald.

In de gemeente Eindhoven is in 2021 gestart met het Bouwdepot als pilot. Na het eerste jaar bleken de effecten van het Bouwdepot erg positief en heeft de gemeenteraad ingestemd met structurele uitvoering van de interventie. Jaarlijks ontvangen daar dertig Eindhovense jongvolwassenen het Bouwdepot. In de gemeente Amersfoort wordt sinds 2022 het Bouwdepot ingezet. Ook daar zijn de resultaten zo positief dat in 2023 de gemeenteraad unaniem het voorstel heeft aangenomen om de interventie structureel uit te voeren. In de gemeente Amersfoort worden elk jaar twintig jongvolwassenen geholpen met het Bouwdepot. In november 2024 is de aanpak structureel opgenomen in de meerjarenbegroting.

2.1. De maatschappelijke baten slaan onder andere neer op de domeinen Wmo, Participatie, Jeugd en Beschermd wonen.

Uit een maatschappelijke kostenbatenanalyse (Cebeon & Xpertis Zorg, 2023) blijkt dat de baten voor het Bouwdepot-jaar rond de € 14.000 per deelnemer opleveren (zie bijlage 5. MKBA Bouwdepot). Bijvoorbeeld doordat kosten worden vermeden in de maatschappelijke opvang, verlengde jeugdhulp en voortijdig schoolverlaten. Omdat de baten neerslaan in onder andere deze domeinen, worden ook de kosten voor het Bouwdepot-jaar gedekt uit de budgetten voor deze domeinen.

2.2. Uit een maatschappelijke kostenbatenanalyse blijkt dat de kosten van het Bouwdepot binnen drie jaar zijn terugverdiend.

Uit een maatschappelijke kostenbatenanalyse (Cebeon & Xpertis Zorg, 2023) blijkt dat na één jaar, de baten voor het Bouwdepot-jaar rond de € 14.000 per deelnemer opleveren (Zie bijlage 5. MKBA Bouwdepot). Bijvoorbeeld doordat kosten worden vermeden in de maatschappelijke opvang, verlengde jeugdhulp en voortijdig schoolverlaten. Kosten waar deze jongvolwassene zeer waarschijnlijk wel gebruik van had gemaakt wanneer hij/zij niet het Bouwdepot had ontvangen. En na drie jaar is de investering volledig behaald doordat dan ook kosten zijn voorkomen in Beschermd Wonen, begeleiding en bijstand. Op nog langere termijn is de verwachting dat kosten zijn voorkomen binnen de schuldhulpverlening en de kans op criminaliteit en overlast (bijvoorbeeld door verslaving of een rondzwervend bestaan).

3.1. Het Bouwdepot heeft een licht tot steviger positief maatschappelijk rendement in zowel een ongunstig als gunstig financiële uitkomst.

Om het maatschappelijke rendement voor de gemeente Hilversum in te schatten, zijn twee financiële uitkomsten berekend. Bij deze uitkomsten is gerekend met vermeden kosten voor bijvoorbeeld opvang, jeugdzorg, hulpverlening en Wmo begeleiding.

Het is belangrijk te benadrukken dat het maatschappelijk rendement een indicatie is. De daadwerkelijke besparingen kunnen variëren en zijn afhankelijk van de specifieke omstandigheden van de deelnemers en de voortgang van het Bouwdepot. De verwachting is dat het rendement minimaal € 19.000 per deelnemer tot maximaal € 390.000 per deelnemer gaat opleveren (zie bijlage 6. Financiële Uitkomsten). De uiteindelijke impact zal worden gemonitord en waar nodig bijgesteld. Desondanks is het verwachte resultaat van deze uitkomsten positief en biedt het belangrijke maatschappelijke voordelen.

Hieronder worden de uitkomsten toegelicht:

- Minimale uitkomst - Verwachte kosten en maatschappelijk rendement (1 jaar) van circa € 19.000 per deelnemer.

In deze uitkomst zullen de verwachte maatschappelijke rendementen binnen één jaar zichtbaar zijn. Dit laat zien dat in één jaar snelle, maar kleinere maatschappelijke voordelen worden behaald voor een deelnemer aan het Bouwdepot. Denk hierbij aan het verhogen van de arbeidsparticipatie van een deelnemer, efficiënter bieden van begeleiding en het sneller uitstromen uit de opvang. De uiteindelijke maatschappelijke impact zal afhangen van de snelheid en effectiviteit van de uitvoering, maar biedt snel zicht op de eerste positieve resultaten. Het rendement in deze uitkomst is relatief stabiel, maar kan per situatie variëren afhankelijk van de specifieke uitvoering en omgevingsfactoren.

- Maximale uitkomst - Verwachte kosten en maatschappelijk rendement (5 jaar) cumulatief circa € 390.000 per deelnemer.

In de maximale uitkomst wordt uitgegaan van een terugverdientijd van vijf jaar. Gedurende deze periode zullen de maatschappelijke voordelen steeds zichtbaarder worden. Dankzij deelname aan het Bouwdepot kunnen deelnemers hun arbeidsparticipatie verhogen, doen zij een minder groot beroep op Wmo begeleiding en GGZ zorg en komen niet in de bijstand. Het rendement zal naar verwachting toenemen naarmate het project vordert, afhankelijk van de uitvoering en marktomstandigheden. Het is van belang te benadrukken dat de daadwerkelijke maatschappelijke rendementen in deze uitkomst sterk kunnen variëren, afhankelijk van de specifieke situatie van een jongvolwassene en de voortgang van de uitvoering.

3.2. In Hilversum gaat de Bouwdepot pilot worden ingezet bij maximaal tien jongvolwassenen die nu in de (crisis)opvang verblijven. Het rendement is bij drie jongvolwassenen die uitstromen uit de opvang al behaald. Om deze reden is drie het minimale aantal deelnemers waarop we de pilot gaan starten.

Op basis van het voorgestelde scenario waarin tien jongvolwassenen deelnemen aan het Bouwdepot, verwachten wij aanzienlijke maatschappelijke voordelen. De deelnemers aan het Bouwdepot kunnen door middel van deze inzet sneller zelfstandig wonen, wat leidt tot een vermindering van de opvangbehoefte. Er wordt verwacht dat gemiddeld 3 van de 10 deelnemers, dankzij de ondersteuning vanuit het Bouwdepot, twee jaar minder in de opvang verblijven. Dit heeft een directe positieve invloed op zowel de kosten als de maatschappelijke impact. De gemiddelde besparing per jongvolwassene, door het verminderde gebruik van opvangvoorzieningen, wordt geraamd op € 70.000 per persoon.

Bij drie deelnemers die gemiddeld twee jaar eerder uit de opvang kunnen vertrekken, leidt dit tot een totale besparing van € 210.000. Deze besparing kan opnieuw worden geïnvesteerd in andere maatschappelijke voorzieningen of kan bijdragen aan het verlagen van de druk op de opvangcapaciteit, wat op lange termijn bijdraagt aan efficiënter gebruik van gemeentelijke middelen. Om deze reden is drie het minimale aantal deelnemers waarop we de pilot gaan starten. Het kan namelijk zo zijn dat door de specifieke doelgroep waar de pilot op wordt ingezet tien jongvolwassenen die aan de criteria voldoen wellicht niet gevonden worden. En door deze specifieke selectiecriteria en benodigde intrinsieke motivatie van een jongvolwassene om hier aan mee te doen verwachten we geen aanzuigende werking.

Het Bouwdepot in Hilversum wordt ook vormgegeven als pilot juist om ruimte te bieden in het ontdekken van deze doelgroep. Hier wordt in de monitoring rekening mee gehouden.

Kanttelingen

1. Om het mogelijk te maken dat de jongvolwassene geen belasting hoeft te betalen over de financiële ondersteuning, moet de uitbetaling verlopen via een organisatie met een ANBI-status. Om dit te realiseren zijn een aantal opties mogelijk. Na akkoord op dit voorstel van de raad wordt de best passende optie hiervoor uitgezocht.
2. In 2021 is gemeente Eindhoven gestart met het Bouwdepot. In het najaar van 2021 sprak de toenmalige Staatssecretaris zijn twijfel uit of het Bouwdepot in strijd zou zijn met de wet doordat hij stelde dat gemeenten dan inkomensbeleid uitvoerden. Zijn argument was dat het Bouwdepot zou botsen met de Participatiewet omdat jongvolwassenen niet worden verplicht op zoek te gaan naar werk. Begin 2022 heeft de toenmalige minister Carola Schouten haar gedoogsteun voor het Bouwdepot uitgesproken. De afgelopen jaren zijn meer gemeenten de interventie gaan uitvoeren. Onlangs heeft de Stichting Het Bouwdepot de aanpak juridisch laten toetsen en de juridische onderbouwing in de vorm van een juridisch adviesrapport voorgelegd aan het ministerie. Op 14 oktober 2024 heeft het ministerie hierop gereageerd middels een brief (kenmerk 2024-0000671849) aan de Stichting. In deze brief is het volgende citaat opgenomen:

“Ik blijf dan ook bij het eerder door SZW ingenomen standpunt dat deze huidige vorm van (financiële) ondersteuning van het Bouwdepot het rijk inkomensbeleid doorkruist en dat gemeenten deze ondersteuning door het Bouwdepot daarom niet mogen financieren en uitvoeren.”

Dit standpunt is eveneens gepubliceerd in Gemeentenieuws van SZW 2024-5. De deelnemende gemeenten, de juridische adviseur van het Bouwdepot: Victor Adviseurs en Advocaten en het landelijke team van het Bouwdepot zijn het hier niet mee eens. Het Bouwdepot is de enige interventie die daadwerkelijk een verschil maakt voor deze specifieke doelgroep. En een integrale oplossing biedt waardoor deze jongvolwassenen een toekomst kunnen opbouwen. De Bouwdepot interventie is gebaseerd op vertrouwen, maatwerk en een financiële ondersteuning waar de doelgroep ontzettend bij gebaat is. De huidige Participatiewet biedt hier geen oplossingen voor. Dankzij een enthousiaste lobby van het Bouwdepot hebben meerdere Kamerleden de Staatssecretaris opgeroepen om opnieuw het gesprek aan te gaan. Dit gesprek wordt op moment van schrijven voorbereid. Doordat we in Hilversum het Bouwdepot als pilot vormgeven, behouden we de ruimte om op een later moment op deze ontwikkelingen te reageren.

Echter indien de raad instemt met de pilot en het ministerie haar huidige standpunt handhaaft zullen de uitgaven aan het Bouwdepot als “onrechtmatig” worden aangeduid en meewegen in het rechtmatigheidsoordeel van de gemeente Hilversum .

3. Het Bouwdepot is een manier om hulp te bieden aan een zeer kwetsbare en selecte groep jongvolwassene die op basis van strenge criteria worden geselecteerd. Doordat men aan allerlei eisen moet voldoen om een uitkering vanuit de Participatiewet te ontvangen en hier ook een aanvraag voor moet doen. Hierdoor is er nu geen ruimte binnen de Participatiewet om hulp te bieden voor deze groep. En dus geen sprake van inkomenspolitiek.
4. Het is belangrijk te benadrukken dat het maatschappelijk rendement een indicatie is. De daadwerkelijke besparingen kunnen variëren en zijn afhankelijk van de specifieke omstandigheden van de deelnemers. Daarnaast bestaat, met name bij opvang plekken, de mogelijkheid dat de vrijgekomen voorziening weer wordt ingevuld. Ook is de wijze van

financieren van invloed op de financiële voordelen voor de gemeente als geheel. Ondanks de (financiële) voordelen op individueel niveau bestaat de mogelijkheid dat de voordelen op gemeente niveau anders zullen zijn.

Financiën, middelen & capaciteit

Hieronder wordt weergegeven waar de kosten uit bestaan:

Aantal deelnemers	10		
Kosten per deelnemer		€	21.700

Kosten specificatie

Maandelijks Bouwdepot	€ 1.308	€	157.000
Projectleiding per traject	€ 2.000	€	20.000
Begeleiding door Bouwdepot		€	27.500
Onderzoek en ervaringsverhalen		€	12.500
Totale kosten Bouwdepot		€	217.000

Dekking

Totaal Dekkingsposten		€	-217.000
Resultaat		€	0

De dekking van de incidentele investering van € 217.000 komt uit bestaande budgetten. Deze investering wordt gedekt vanuit taakveld 6.1 Samenkracht (Jeugd), 6.5 Arbeidsparticipatie (Participatiewet), 6.6 Maatwerkvoorzieningen WMO en 6.81A Beschermd Wonen (WMO). Voor de kosten die vanuit de Participatiewet worden gemaakt, geldt dat deze ten laste van de ingestelde reserve ESF worden gebracht. De doelen van de reserve komen overeen met de investering vanuit de gelden vanuit de Participatiewet. Dit zal financieel verwerkt worden in de voorjaarsnota.

Uitvoering

Na het raadsbesluit wordt per 1 april 2025 gestart met het selecteren van maximaal tien jongvolwassene uit de beoogde doelgroep. Dit zal in samenwerking zijn met de huidige begeleiders van deze jongvolwassene van Kwintes. De jongvolwassene zullen aan de hand van een aantal criteria worden geselecteerd. Wanneer hun deelname start, stellen zij samen met hun begeleiders een contract op waarin afspraken en doelen zijn opgenomen. De begeleiders worden ook getraind in de Bouwdepotmethode. Daarnaast worden de effecten van het Bouwdepot gemonitord. Hier wordt gebruik gemaakt van een begin- en eindmeting van de resultaten van de interventie. Deze resultaten worden verwerkt in de landelijke dataset. Al deze informatie bij elkaar zal bepalen of de aanpak ook het gewenste effect oplevert voor de gemeente Hilversum.

Burgemeester en wethouders van Hilversum,
de gemeentesecretaris,

14 januari 2025
de burgemeester,

dr. ir. G.M. van den Top

mr. C.P. Torres Barrera